

אמר אביי הכא באילן העומד כולי - said: אביי
Here we are discussing the case of a tree that is standing, etc.

OVERVIEW

אילן explained that the מחלוקת between רבי וחכמים is in a case where the אילן was ברה"י and the נוף was ברה"ר. They argue whether we say שדי נופו בתר עיקרו, and it has no relevance to the ruling of רב חסדא that one is חייב by ע"ג מקום ד', even if there was no ברה"י.

It is apparent¹ that גמרא in our תוספות גירסא is as he quotes it in this דיבור ברה"י דכ"ע לא פליגי כדרב חסדא, and he is not גורס as we are, the המתחיל assumes that the ברייתא of ר"ש ז"ל ע"ג ז"ל has no connection to the הנהגה ע"ג רב חסדא², and the ברייתא is not discussing at all the concept of ע"ג מקום ד', but rather only if שדי נופו בתר עיקרו; whether the עיקר can confer to the נוף the status of a ברה"י.

asks: תוספות

תימה לרבינו יצחק דטפי ניחא ליה למימר דפליגי בדרב חסדא ורב חסדא כרבי -
The ר"י finds this answer of אביי astounding! It would have been better to say as the גמרא assumed originally that רבי ורבנן argue regarding רב חסדא's ruling³, and רב חסדא follows the opinion of רבי, so at least רב חסדא can point to a תנא who agrees with him that ברה"י לא בעינן מקום ד' -

דלשנויא דאביי דלא שייכא פלוגתייהו בדרב חסדא כל שכן דקשה לרב חסדא -
However, according to אביי's answer; the way he interprets the מחלוקת between רבי ורבנן that their argument has no connection to the ruling of רב חסדא, and their מחלוקת is (only) whether the trunk⁴ confers upon the branch the status of a ברה"י, there is certainly a difficulty with the position of רב חסדא, who maintains that a מקום ד' is not required in a ברה"י -

דהא איכא ברייתא לקמן בהזורק (לקמן ק,א ושם) דלא כרב חסדא -
For there is a ברייתא later on in פרק הזורק which states not like רב חסדא -
דפליגי רבנן ורבי מאיר בזרק למעלה מעשרה ונח בחור כל שהוא -

¹ This assumption is based on the ד"ה of תוספות, but not on תוספות question (see מנחת איש).

² This is the entire thrust of אביי's answer.

³ That ברה"י לא בעינן הנהגה ע"ג מקום ד'.

⁴ Which may (or may not) be a מקום ד'.

Where the רבנן and ר"מ argue in that ברייתא in the case where he threw an object higher than ten טפחים and it landed in a minuscule crevice -

דרכי מאיר מחייב משום דאמרינן חוקקין להשלים והוי כמונח על גבי מקום ד' –

Where ר"מ is מחייב since he maintains the rule of חוקקין להשלים⁵ and it is considered as if it rested on a מקום ד'⁶ -

וּחֲכָמִים פּוֹטְרִים –

and the חכמים say that he is **פטור**, since they do not say חוקקין להשלים so therefore there was no ע"ג מקום ד'

אלמא כולהו מודו דבעינן מקום ד' ברשות היחיד –

It is evident therefore **that all** (ר"מ ורבנן) **agree⁷ that a 'מקום ד' is required** for a proper הנהח **in a רה"י**. How can then רב חסדא maintain that a 'מקום ד' is not required in a רה"י? Therefore it would have been better to assume as the גמרא did in the ה"א that רב חסדא agrees with רבי who does not require a (ברה"י) 'מקום ד'.

תוספות answers:

ושמא יש לומר דטעמא דרב חסדא דלא בעינן מקום ד' ברשות היחיד –

Perhaps one can say that s' חסדא רב reason for not requiring a הנהגה ע"ג is – מקום ד' ברה"י

משום דאמרינו ביתא כמאן דמליא דמי⁸ וחשיב כמונח על גבי מקום ד'⁹ -

because we maintain the principal **‘that a house is considered as if it is full**
of articles’ and therefore it is considered as if it is resting on a מקום ד’

אבל בכותל בעינן שיהא בחור ד' על ד' –

By a wall, however, we require that the crevice should contain an area of ד' טפחים, because רב חסדא agrees that a 'ג מקום ד' is (always) required, and since the רבנן maintain that we do not say חוקקין להשלים, there is no 'ד מקום, for the כותל is completely closed¹⁰, therefore he is פטור.

⁵ This is according to ר"י (אמר רב) אמר ר"ח (mentioned [also] previously on ז.ב). In the actual ברייתא it merely states ר"מ מחיב (רב חסדא).

⁶ This follows the interpretation of the ר"י in the previous עיי"ש זב, ד"ה וחלכה, (See footnote # 2 there) that the חור is מפולש לרה"י and is considered as דמי כרה"י דמי. See 'Thinking it over' # 2.

⁷ It is just that ע"ג מקום ד' so חוקקין להשלים ר"מ maintains that since

⁸ רב, as is the case of "רה" מקורה even where it is not a ביתא דמליא דמי is using the concept of תוספות, where the קנה was אמה ק' גבוה. See (however) ד"ה כמאן גיטין עט, א ד"ה כמאן that it is possible to assume even if there is no roof. ביתא דמליא כמאן דמליא

⁹ הנחה ע"ג here is following (somewhat) in the view of תוספות ד,ב ד"ה באילן, that רב חסדא requires a מקום ד' (ברה"ר) not like the רשב"א in that תוספות.

¹⁰ It seems that כמאן דמליא דמי accomplishes that an article at rest (anywhere) in a רה"י is considered as if it is resting on a מקום ד' (even though it is עד לרקיע, which would make it דמליא דמי even above

SUMMARY

הנחה ע"ג a רה"י maintains that in a קשיא that assumes in his תוספות is not required. The of כ"ש ברייתא seems to indicate that everyone maintains that even ברה"י a 'מקום ד' is required. According to אביי who maintains that the of כ"ש is not involved with 'מקום ד', then רב חסדא has no one to support his view. It would be better to say that רבי ורבנן are not arguing about שדי נופו but rather whether a 'מקום ד' is required. That way רב חסדא would at least have רבי to support his view.

answers that רב חסדא agrees that in a 'מקום ד' a רה"י is required. It is just that a regular רה"י automatically has a 'מקום ד' (almost) everywhere since ביתא כמאן דמליא דמי. Only in the case of חור כ"ש do the רבנן say that there is no 'מקום ד', since the wall is all closed up, and we do not maintain להשלים.

THINKING IT OVER

1. Why would not תוספות agree to learn like the אישנא אחרין in רש"י?
2. How may one attempt to refute תוספות proof that a 'מקום ד' is required from ¹²ונח בחור כ"ש¹¹?
3. According to תוספות מסקנא, who does רב חסדא agree with?
4. According to תוספות מסקנא, what did אביי accomplish by saying that the מחלוקת is whether we say עיקרו נופו בתר?

and around the article at rest), however when it rests in a חור שבכותל which is אטום (actually closed up), then there is no 'מקום ד' (see החמה). See עולת הבוקר for an alternate explanation.

¹¹ See footnote # 6.

¹² See שפ"א.